

Reviderade etiska riktlinjer för HLR 2021

Arbetsgrupp: Anders Bremer (ordf), Caroline Starlander och Marit Karlsson (Delegationen för medicinsk etik, Svenska Läkaresällskapet) samt Johan Lundgren (Svensk Sjuksköterskeförening) och Fredrik Hessulf (HLR-rådet)

Svenska Läkaresällskapet, Svensk Sjuksköterskeförening & Svenska rådet för hjärt-lungräddning

EKOT granskar vården 2018

← → ↻ 🏠 🔒 <https://sverigesradio.se/artikel/6971451>

NÄR VÅRDEN INTE RÄDDAR LIV

 Bestämde att Mattias liv inte skulle räddas

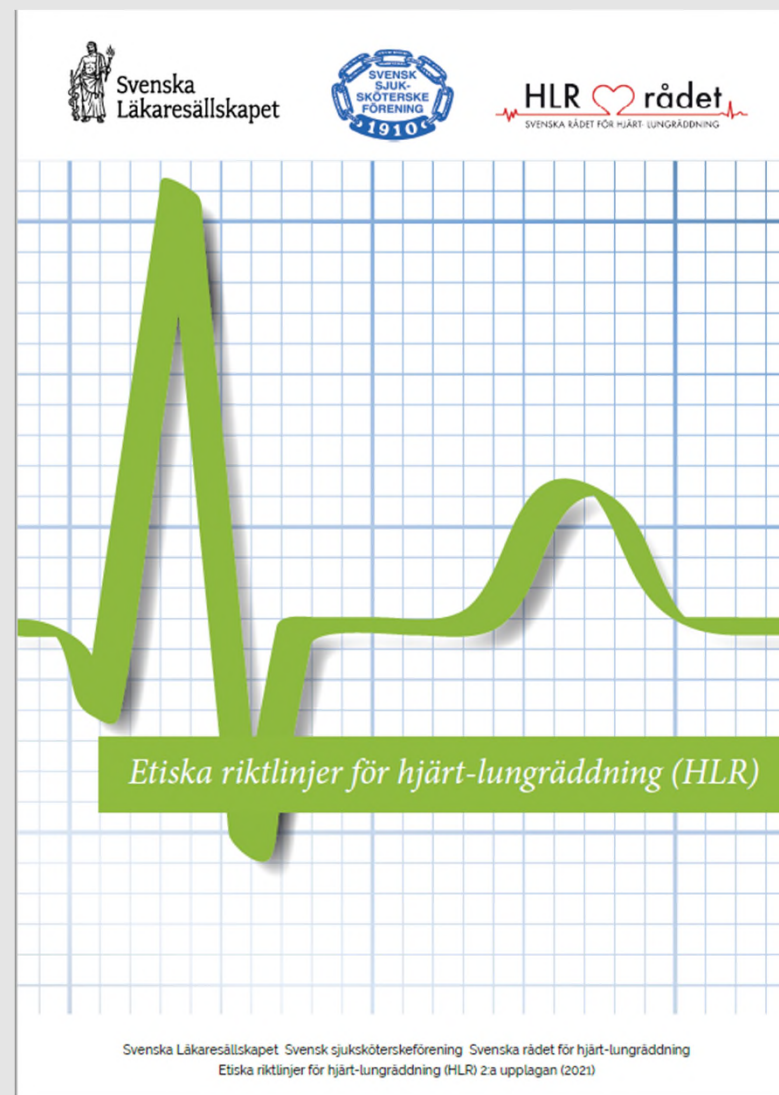
3:09 min [Min sida](#) [Dela](#)

Publicerat fredag 8 juni 2018 kl 04.00

Patienter riskerar att dö i onödan när vårdpersonal slarvar med livsavgörande beslut, avslöjar Ekot. Det handlar om läkares beslut att inte ge patienter livsuppehållande vård.

Varje år tar läkare i Sverige tiotusentals beslut om behandlingsbegränsningar. Det innebär att en patient inte ska få vård som hade kunnat förlänga patientens liv.

Tanken är att man inte ska ge vård som skadar en patient mer än hjälper. Det kan till exempel handla om att personalen inte ska göra hjärt- och lungräddning på en patient som ändå är i slutskedet av sin cancersjukdom.

INNEHÅLL

1. Syfte	4
2. Bakgrund	4
2.1 Hjärt-lungräddning, HLR	4
2.2 Medicinska fakta	4
2.3 Att väga nytta mot risker och att ta hänsyn till patientens vilja	5
3. Grundprincip för HLR	5
4. Skäl att avstå från HLR	6
4.1 Individuella beslut	6
4.2 Patienten vill inte ha behandling med HLR vid hjärtstopp	6
4.3 HLR bedöms utsiktslös på medicinska grunder	6
4.4 HLR är inte till gagn	6
4.5 Läkarens bedömning av om HLR är "till gagn" eller inte	7
4.6 HLR när vårdpersonalens säkerhet äventyras	7
5. Att ta ställning till "ej HLR" – en del i planeringen av patientens vård	8
5.1 Innebörden av ställningstagandet "Ej HLR"	8
5.2 Hur ett välgrundat ställningstagande görs	8
5.3 Adekvat kompetens och kunskapsunderlag för att fatta beslut om HLR	8
5.4 Begränsad HLR	9
5.5 Samtal om HLR	9
5.6 Ställningstagandets giltighet	10
5.7 Att bortse från ett "Ej HLR"-beslut	10
6. Dokumentation av ställningstagande till "ej HLR"	11
6.1 Den term som bör användas är "Ej HLR"	11
6.2 Dokumentation i patientjournalen	11
6.3 Vid avsaknad av ett dokumenterat ställningstagande	11
7. När patienten har beslutsförmåga	11
8. När patienten saknar eller har nedsatt beslutsförmåga	12
8.1 Bedömning av patientens beslutsförmåga	12
8.2 Utgångspunkter – göra sig en bild av patientens vilja	12
8.3 När det inte finns muntliga eller skriftliga direktiv	13
9. När patienten är barn	13
9.1 Barnkonventionen – svensk lag	13
9.2 Medicinska aspekter	13
9.3 Barnets autonomi	13

9.4 Ett ställningstagande till "Ej HLR"	14
10. När patienten har psykisk sjukdom	15
10.1 Respekt för patienten	15
10.2 Patient som vårdas efter självmordsförsök	15
11. Skäl att avbryta HLR	15
11.1 Situationer när HLR kan komma att avbrytas	15
11.3 Hjärtstopp utanför sjukhus	16
11.4 Barn och specifika omständigheter	16
12. Hjärtstopp inom ambulanssjukvård	17
12.1 Påbörja HLR eller inte	17
12.2 Avbryta HLR eller inte	18
12.3 Avbryta HLR för barn	19
12.3.1 Nyfödd	19
12.3.2 Övriga barn	19
13. Hjärtstopp inom kommunal hälso- och sjukvård	19
14. Närstående	20
14.1 Information om ställningstagandet till närstående	20
14.2 Närståendes närvaro under HLR	20
15. Medicintekniska hjälpmedel	20
15.1 Medicinteknisk utveckling	20
15.2 Mekaniskt bröstkompressionssystem	20
15.3 ICD	21
15.4 Mekaniska hjärtpumpar	21
16. HLR och organdonation	21
17. Ordlista	22
18. Framtagande och revision av riktlinjerna	23
19. Delaktiga i originalutgåvan	23
20. Delaktiga i den andra reviderade utgåvan	24
21. Remissförfarande	24
21.1 Remissinstanser i originalutgåvan	24
21.2 Inkomna remissvar	24
21.3 Remissinstanser för reviderad utgåva	24
22. Referenser	25

Tyngdpunkterna i riktlinjerna

- Skäl som kan motivera ett ställningstagande att avstå från HLR.
- Betydelsen av att involvera patient, närstående och berörd vårdpersonal.
- Patienter som bedöms ha ökad risk för hjärtstopp, eller som uttrycker osäkerhet kring livsuppehållande insatser, ska erbjudas samtal om HLR.
- Skäl att avsluta påbörjad HLR.
- Krav på att dokumentera ett ställningstagande på ett adekvat sätt.
- Giltigheten i tid och rum av ett ställningstagande till "Ej HLR".

Skäl som kan motivera ett ställningstagande att avstå från HLR

- Patienten vill inte ha HLR
- Utsiktslöst på medicinska grunder
- Ej till gagn för patienten

Betydelsen av att involvera patient, närstående och berörd vårdpersonal

- Vår skyldighet¹⁻²
- Ofta bristfälligt...
  - ✓ Konflikträdsla?
  - ✓ Missriktad välvilja?
  - ✓ Tidsbrist?

1) Socialstyrelsens föreskrifter om livsuppehållande behandling 2017:26
2) Patientlagen 2014:82 kap 3-5

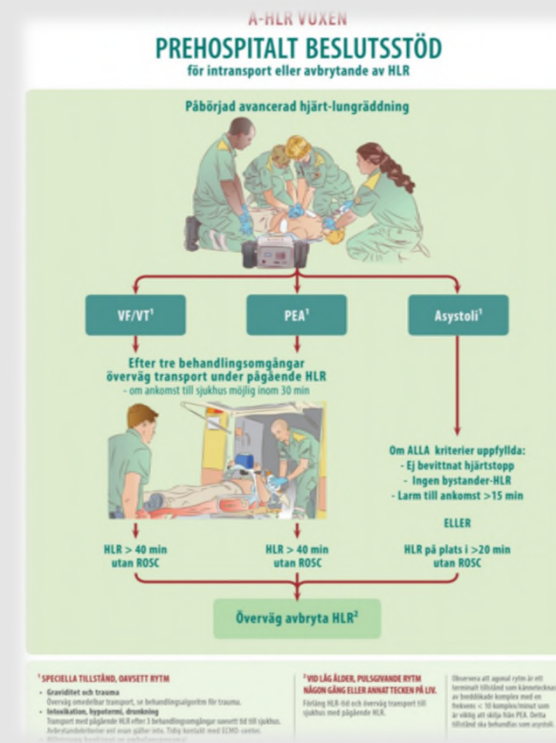
Patienter som bedöms ha ökad risk för hjärtstopp, eller som uttrycker osäkerhet kring livsuppehållande insatser, ska erbjudas samtal om HLR

- Utvidgat kapitel om samtalet
- Inhämta patientens önskemål och föreställningar
- Harmoniera ”den objektiva sanningen” om prognos med patientens uppfattning om sitt tillstånd, samt vad HLR kan innebära

Skäl att avsluta påbörjad HLR

- Dokumenterat ställningstagande om "Ej HLR"
- Ej till gagn för patienten
- Säkerhet för personal kan ej garanteras
- Uppenbara dödstecken
- Behandling utsiktslös på medicinska grunder
  - ✓ OHCA → algoritm
  - ✓ IHCA → ?

Krav på att dokumentera ett ställningstagande på ett adekvat sätt

16B

- Använd termen "Ej HLR"
- Av vem, när, på vilka grunder, om patient och anhöriga informerats. Märkning enligt lokal rutin, skall vara lättåtkomligt (ex. obs-symbol)

Giltighet i tid och rum för ett ställningstagande till "Ej HLR"

Giltigt under ett vårdtillfälle

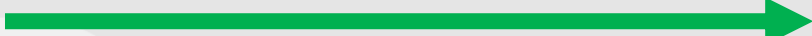
- ✓ Måste bekräftas/avskrivas vid överföring mellan vårdenheter då ansvaret förs över på annan läkare

Giltighet varierar

- ✓ Intensivvård – bör omprövas dagligen
- ✓ Långvarigt sjuka – månader (...)

Viktigt med informationsöverföring

- ✓ Slutenvård ↔ öppenvård ↔ primärvård

Riktlinje Praktik

Frågor?

fredrik.hessulf@gmail.com